

Wijkblad Brakkenstein

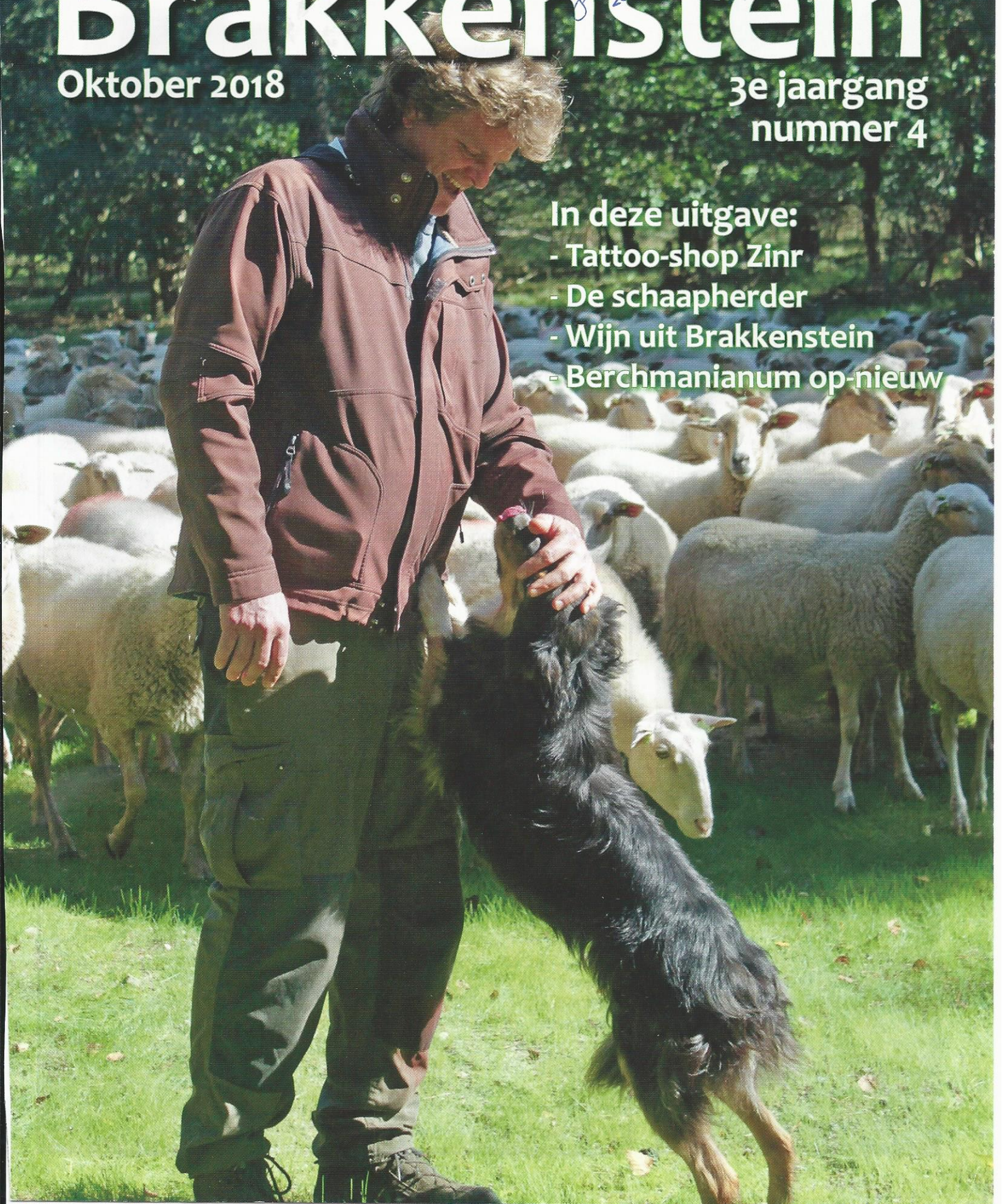
Aan de
bewoners
van dit
pand

Oktober 2018

3e jaargang
nummer 4

In deze uitgave:

- Tattoo-shop Zinr
- De schaapherder
- Wijn uit Brakkenstein
- Berchmanianum op-nieuw

De schaapherder van Brakkenstein

De herder met zijn schaapjes is geen typisch beeld van de Drentse heidevelden of parabels uit de Bijbel. Brakkenstein kent ook zijn blatende kudde. Haar eerste aanblik in onze wijk bracht me in gedachte terug naar mijn geboortedorp waar ze de straat overspoelde en zich verdrong om de verse weidegronden van de uiterwaarden te begrazen. De kudde werd omringd door een stroom van toegesnelde toeschouwers. 'Wilt u op de foto?' vroeg mijn buurman. De herder, gekleed in een lange, wat sjofele jas en met een ongeschoren gezicht: 'Ik kan toch niet op dat vierkante kasje gaan staan!'

Sinds die gebeurtenis, zo rond 1960, is er veel veranderd. Schaapherder Wouter Bos heeft biologie gestudeerd, maar tussen vier muren proefjes en onderzoek doen, trok hem niet. Na zijn studie Bos- en natuurbeheer vestigde hij zich als zelfstandige schaapherder. Een moderne zzp'er dus. We ontmoeten hem in Heumensoord, want het graasgebied is vele malen groter dan Brakkenstein en strekt zich uit tot het Reichswald. "Ik krijg mijn opdrachten

van Natuurmonumenten en voor het stukje in Brakkenstein van de gemeente Nijmegen. Voor beide opdrachtgevers stel ik een begraasplan op. Daarin staan de gebieden en het aantal malen dat ik ze laat begrazen." Tijdens ons gesprek knijpen zijn Kempische heideschape er steeds verder tussenuit. De hond Messel, een bordercollie, wordt niet in stelling gebracht hoewel hij op het punt staat weg te schieten. Wouters commando "Kom maar", verricht

wonderen bij de blaters. "Ze zijn geconditioneerd om dan de hond Messel op zich af te zien komen en nu kan dit meestal ook zonder zijn assistentie." En dat klopt, want de afdwalers keren braaf terug terwijl de hond aan de voeten van Wouter ligt.

De kudde lijkt me eigenlijk helemaal niet zo groot. "Iedereen verkijkt zich erop", zegt de herder, "maar het zijn er tweehonderdvijftig." Ze hebben zich de afgelopen dagen te goed gedaan aan een onverwacht natuurproduct: "Ze zijn dol op eikels. Het is een soort krachtvoer waarmee ze hun buik vol eten. Na een paar dagen hebben ze weer behoefte aan variatie en nu eten ze mals gras. Eigenlijk vinden ze van alles lekker. Instinctmatig weten ze dat smalle weegbree goed is als antiwormmiddel. Soms lijken ze kieskeurig. In het voorjaar willen ze bijvoorbeeld geen brandnetels eten, terwijl die er in het najaar weer goed ingaan. Dan is het wat houtachtiger". Herkent Wouter zijn bolletjes wol? Hij kijkt om zich heen en zoekt tussen de schapen. "Ik heb er een met de fles opgevoed en die

zendblad, havikskruid, kaasjeskruid. Ook het kleefkruid. Als je dat in je tuin zijn gang laat gaan, dan ben je zuur, maar de schapen zijn er dol op. “Trouwens”, stelt Wouter, “Ze houden de bramen kort die door de stikstof in de lucht uitbundig groeien.” Ik hoop dat dit inderdaad het geval is, want op de

plekken waar de schapen driemaal per jaar grazen, zie ik steeds die aangroei. Tot slot de laatste vraag aan Wouter: Staan deze schaapsboutjes later ook op het menu? “Deze schapen zijn experts in het begrazen, maar worden te oud om voor consumptie in aanmerking te komen.”

Voor meer informatie over de activiteiten van Wouter Bos:
www.bosenschaap.nl
www.facebook.com/bosenschaap

*Tekst: Renie Hesseling
 Foto's: Hans Ronhaar*

Bladeren blazen

Het geluid was door het aantal decibel onmiskenbaar. De DAR-en-'t-is-weer-frismannen bliezen in hun fluorescerende werkkleding de straten schoon. De wijk lag er in het voorjaar weer spic en span bij. Petje af! De storm daags erna deed hun werk teniet. Alles lag weer onder de bladeren en afgerukte takken. Wat een pech!

De heftigheid van zo'n blaas- en schrobploeg ontgaat je niet. Dat gold ook een heel andere ploeg die ik aan het werk zag in het bos tussen de Driehuizerweg en de spoorlijn. Het was me al opgevallen dat ze ander, zwaar materieel gebruikten: kettingzagen en bosmaaiers. De ploeg is voorzien van stevige werkkleding, van veiligheidschoenen, gehoor- en gezichtsbeschermers. Als ik de werkers benader leggen ze meteen hun werkzaamheden neer. Veiligheidsoverwegingen. Een van hen schuift de gezichtsbeschermer

omhoog en onthult, op een plek waar je het niet zou verwachten, het gezicht van een dame. Het is docente Edith, die hier, samen met collega Wim, leerlingen van de groenopleiding Werkenrode begeleidt. Die school ligt op drie kilometer afstand, richting Groesbeek. Ze biedt voortgezet speciaal onderwijs en ondersteuning aan voor leerlingen met een lichamelijke of meervoudige beperking.

Edith kijkt me met open blik aan. Ze heeft duidelijk schik in dit buitenwerk

met haar pupillen. De zaailingen die de weide willen koloniseren, zijn met de scherpe messen van de bosmaaiers onschadelijk gemaakt. De weide, gelegen naast de natuurspeeltuin, heeft voorlopig weer aan ruimte gewonnen. Hier zijn geen amateurs aan het werk. De leerlingen zijn niet enkel getraind in het gebruik van die best gevaarlijke machines. Ook hun instelling is kenmerkend. De uitspraak 'Je moet mentale spierballen hebben', rolt er zomaar uit. 'Bij iedere klus moet je kunnen doorzetten. Ook bij regen en als de bramen je in de weg zitten. Maar die braam moet wel weg. Dan zie je ook resultaat van je werk.'

De werkzaamheden aan het Driehuizerbosje zijn drie jaar geleden door de gemeente Nijmegen, een van de vele opdrachtgevers, toevertrouwd aan Werkenrode Groenopleiding. In fases zijn ze gestart met het opschonen van

Ricardo aan het bladblazen. Een werkje dat hem nèt wat minder lag.

het bos. Er was veel achterstallig onderhoud. Van de 250 meter lange statige eikenlaan, die haaks op de Driehuizerweg staat, was weinig meer te herkennen. In de eerste jaar hanteerden ze vooral de zaag om het basispatroon van de laan weer terug te brengen. Het resultaat was verbluffend. Opeens zagen de groenwerkers de treinen voorbijkomen die eerder schuilgingen achter het opschot. Het jaar daarop, nadat het meer verfijnde werk werd uitgevoerd, zagen ze aan de andere zijde van het spoor opeens auto's rijden. 'Dat herstel van de zichtlijnen geeft veel voldoening aan je werk.'

Deze leerlingen zijn buitenmensen. 'Ik werk graag in de natuur. Regen maakt me niet uit.' Van voorbijgangers krijgen ze ook veel leuke reacties als ze de paden weer begaanbaar maken. Geen gemakkelijk karwei want de bramentakken kunnen je flink te pakken nemen.' Zonder terughoudendheid vertellen ze realistisch over hun verstandelijke of lichamelijke beperking. Ricardo (17 jaar) deelt mee dat hij snel aangebrand is. 'Maar ik leer daar steeds beter mee om te gaan.' Boy (17 jaar) deelt mee dat hij licht autistisch is. Dat roept meteen een luid gelach van zijn maten op, die hem plagend toevoegen: 'Noem jij dat licht autistisch!?' Daan vertelt dat zijn epilepsie vroeger veel erger was en dat het werken in het groen hem heel goed doet.

Tijdens het gesprek verbaas ik me over het gemak en de nuchterheid waarmee ze over hun toekomst praten. Ricardo: 'Mijn droom is een eigen appartement, maar dan moet ik wel de doelen van grotere zelfstandigheid halen.' Boy ziet zichzelf niet op zijn eentje wonen. 'Wel in een woongemeenschap of zo?'. 'Nou, eerder met een vriendin', brengt hij wat aarzelend naar voren. De groep stort zich met humor op zijn antwoord: 'Op die vriendin kun jij nog lang wachten hoor!'

Hebben deze boswerkers een voorkeur voor een bepaald soort machine of gereedschap? Ik verwachtte dat de bladblazer of de bosmaaier met het scherpe mes, favoriet zouden zijn. Dat is niet het geval. Voor Ricardo, die ik tijdens het bladblazen aantrof, is dat werk niet zijn ding. 'Ik heb er niet zoveel mee'. Wel met de kettingzaag, maar moet dan hij eerst de driedaagse cursus volgen. Een ander geniet van het handwerk met de takkenschaar. 'En wat is jouw favoriete gereedschap' vraag ik aan Wil. Die antwoordt bedachtzaam: 'Het beste gereedschap? Dat zijn mijn handen.' Iedereen is even stil en laat dat tot zich doordringen.

Op het einde van het gesprek krijg ik van deze vaklieden nog een tip mee naar huis. 'Houd de heggenschaar tegen je lijf aan, dan is die minder zwaar en kun je langer doorwerken. Vergeet ook niet van beneden naar boven te knippen, dan kunnen de bladeren vrij naar beneden vallen'.

Tekst en foto's: Renie Hesseling

V.l.n.r.: Dennis, Stijn en Boy

4-2019

Jeannes Levenswerk

*Jeanne Melchers
op de Canadese
Begraafplaats op de
Zevenheuvelenweg*

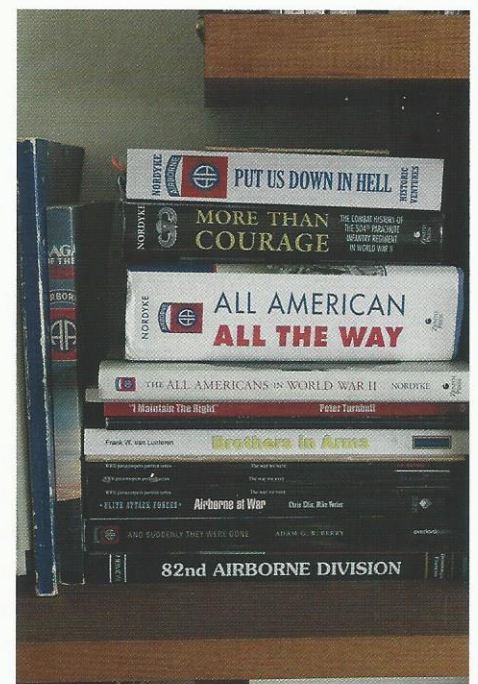
Naar betekenisvolle mensen hoef je niet lang te zoeken. We spreken in dit geval over de Brakkensteinse Jeanne Melchers. Als ik haar bezoek is ze net terug van een druk weekend in de Ardennen. Heldere ogen kijken me gemakkelijk aan. Het is een zo op het oog onopvallende vrouw met krachtige kwaliteiten. Dat zal snel blijken. Ze loodst me naar de keuken voor een kopje thee. Jeanne was in de Ardennen toeschouwer van de jaarlijkse herdenkingsmars van de 82e Airborne Divisie. En dat is precies de divisie die op 17 september 1944 in Groesbeek aan hun parachutes neerdaalde om ons land van de Duitse bezettingsmacht te bevrijden. In de loop der decennia is die strijdmacht haar troetelkind geworden. De sterke punten van haar vrijwilligerswerkzaamheden: de veteranen uit de oorlog en hun familie begroeten, begeleiden en voorlichten. En vooral: zorgen dat we hen niet vergeten. Daarom was ze betrokken bij de oprichting van het Bevrijdingsmuseum in Groesbeek.

Biechtmoeder

Jeanne verduidelijkt hoe ze als kind in die rol is gegroeid. Haar vader zat tijdens de oorlog in het verzet. Ze maakte de reünies mee met zijn verzetskameraden en als vijftienjarige gaf ze op haar middelbare school al een spreekbeurt over het bombardement dat de binnenstad van Nijmegen platlegde. 'Dat was afgelopen februari 75 jaar geleden', merkt ze op. 'Ik rolde er heel geleidelijk in. Mijn kennis over de oorlogshandelingen rond Nijmegen, mijn bewondering en waardering voor de jongens die ons bevrijdden groeide.' Jeannes eerste grote herdenking was in 1969, vijftig jaar na de luchtlanding bij de verwelcoming van

de Amerikanen in Groesbeek. In de jaren daarna organiseerde ze, aangesloten bij Stichting Groesbeek Airborne Vrienden, de bezoeken van de veteranen die de plekjes opzochten waar ze, soms nog maar net achttien jaar, hadden gevochten.

'In de eerste uren van hun bezoek hoorde ik', verhaalt Jeanne, 'vooral nostalgische verhalen over de kwajongensstreken en hun overlevingsstrategieën.' Als jonge griet trok ze met hen op, begeleidde hen naar de plekken waar hun artillerie had gestaan en de kameraden door vijandig vuur waren gesneuveld. 'Maar 's avonds, na een borrel, veranderde de sfeer. Dan kwamen de verha-

len los over hun strijd in Afrika, de landing op Sicilië, hun dropping tijdens Market Garden in Groesbeek. Ook de gruwelverhalen over gevallen kameraden die ze moesten achterlaten. De blinde woede waar ze heel hun leven last van hielden. Ik werd een soort van biechtmoeder.' 'Dat waren geen fijne momenten', vindt Jeanne, 'want er zaten geweldig trauma's in hun hoofden'. Ze vergelijkt het met Warchild, kinderen die de oorlog meemaakten: Je kunt een kind uit de oorlog halen, maar geen oorlog uit een kind.

75 jaar eerbetoon aan de bevrijders: 1944 – 2019

Tijdens haar werk voor het Bevrijdingsmuseum werd het Jeanne steeds duidelijker dat iedereen alles weet over de oorlogshandelingen rond Oosterbeek en Arnhem. Het strijdtoneel bij Groesbeek krijgt weinig aandacht. 'Natuurlijk was de slag om de Rijnbrug, de John Frostbrug, spectaculair. Die aandacht is vergroot door de film A Bridge too far. Maar de operaties Market Garden en Veritable rond Nijmegen waren vele malen omvangrijker en complexer. Er was hier een troepenmacht van 500.000 man verzameld om het Derde Rijk de laatste stoot toe te brengen. Deze acties zijn ten onrechte ongemerkt en onderbelicht'.

Dat blijkt volgens Jeanne ook uit de talloze militaire begraafplaatsen. De feiten rollen zonder haperen uit haar mond: de Canadese begraafplaats op de Zevenheuvelenweg (2617 graven), het op een na grootste kerkhof met Britten, Canadezen, Tsjechen en Polen (7647) is bij Gennep in het Reichswald. En zo gaat ze door terwijl ik mijn thee roer met een lepeltje met het opschrift 'Veertig jaar Market Garden'.

Jongeren bewust maken

Oud-docente Jeanne pendelt op en neer naar haar boekenkast die tot de nok toe is gevuld met publicaties over alle aspecten van de oorlog. 'Het ergste vind ik', zegt ze, 'dat de Duitse jeugd werd geïndoctrineerd in de Hitlerjugend. In mijn voorlichting aan jongeren probeer ik ze kritisch te laten nadenken

en alert te zijn op informatie zodat ze bewuste keuzes maken'. Ze toont zich gelukkig met de toenemende belangstelling voor de herdenkingen. Acht februari 1945 was de startdatum van de operatie Veritable. Daarbij vielen veel slachtoffers: 90.000 Duitsers en 60.000 geallieerden. Daar werd eerder geen aandacht aanbesteed, terwijl het dé doorbraak aan het westelijk front was. Nu zien we hiervoor een toenemende publieke belangstelling. Het is na al die verhalen duidelijk. Dit is Jeanne's levenswerk.

Hoe kijkt de buitenwereld daartegen aan?

'Ach, ik hoef niet zo in de belangstelling te staan', meldt ze. Dan, met enige terughoudendheid, informeert ze me over een onverwacht bezoek in 2017. De Britse militaire-attaché stond aan de deur van de Brakkensteinse. Of ze een erkenning wilde accepteren voor het jarenlang begeleiden van de Britse families die het soldatengraf van hun familielid bezochten? Op de Haagse residentie ontving Jeanne uit handen van de Britse ambassadeur Sir Geoffrey Adams een koninklijke onderscheiding, British Empire Medal. Bij het ceremonieel eerbetoon werd ze omschreven als een deskundig gids die de bezoekers opving en begeleidde om het graf van de gesneuvelden te bezoeken. Door haar kennis en vooronderzoek begeleidt Jeanne feilloos de veteranen door het voormalige oorlogsgebied. In geval van medische problemen regelt zij hun opvang en eventuele nazorg bij haar thuis. 'Jeanne is een warmhartig en genereus persoon die zelden haar eigen wensen laat preva-

leren boven die van een ander. Deze koninklijke onderscheiding is dan ook dubbel en dwars verdiend', aldus de Britse ambassadeur. En dan blijkt weer eens: een bijzondere mens kan zomaar om de hoek wonen.

Renie Hesseling
Foto's Hans Ronhaar

De letterzetter slaat toe

De groene longen van Brakkenstein

Eens per jaar wordt ons wijkbewoners onder de neus gewreven dat we in een bekoorlijke omgeving wonen. In de aanslag onroerend-zaakbelasting komt dan de gewildheid van onze wijk en zijn natuurlijke omgeving tot uitdrukking. Je hoeft hier bij wijze van spreken maar een paar weggetjes over te steken om bosbessen te plukken in het Reichswald. Park Brakkenstein, het bosje van Vroom en het Driehuizerbos zijn bepalend voor het groen in de wijk. Het bosje van Vroom kent een grote soortenrijkdom (haagbeuk, linden, lariks) en is gevarieerder dan het Driehuizerbos, met zeven soorten. Die feitjes somt Klaas Bomert op, door de gemeente Nijmegen aangesteld om onze groene longen te beheren. De gemeente hanteert voor de bossen een natuur- en recreatiedoelstelling en onderhoudt deze. Je kunt om die reden zomaar een gemeentewerker op een tractor de bospaden zien schoonblazen om de obstakels zichtbaar te maken. Maar de gemeente doet meer.

Voedselbank in het bos

“Dat beheren is een kwestie van langetermijndenken”, vertelt Klaas Bomert. “Winterstormen, zoals die van januari 2018 en de daaropvolgende droge zomer, doorkruisen soms die plannen.” Na die storm werkte men twee lange maanden in de bossen van Nijmegen om de schade van de omgewaaide bomen te herstellen. “We maakten eerst de paden toegankelijk. Een deel van de omgewaaide bomen lieten we liggen. Die worden in zo’n vijftien jaar

opgeruimd door schimmels en insecten. In die tijd vervullen ze de functie van voedselbank en bieden ze schuilgelegenheid aan de vliegers, lopers en kruiers.” Bomert, een toepasselijke naam in dit verband, volgde Middelbare Bosbouw Cultuurtechnische Opleiding. Hij geeft regelmatig voorlichting over het bosonderhoud, want het zaag- en kapwerk doen de bossen van aanzicht veranderen. En dat staat het Brakkensteinse groen deze zomer ook te wachten. Dan volgt namelijk de kap van de fijnsparren in het Driehuizerbos aan de spoorlijn.

“Waarom moeten die bomen worden gekapt?” Klaas loodst me naar de fijnsparren. Van een afstandje is al te zien dat de normaal gesproken groene toppen grijs kleuren. Bij de stam wijst Klaas me op de oorzaak: de letterzetter (een insect) heeft toegeslagen. De lage grondwaterstand, veroorzaakt door de droge zomer van 2018, kwam daar overheen en zorgt dat sparren wegwijnen. Fijnsparren kunnen slecht tegen droogte, andere soorten zoals eik, wilde kers, haagbeuk en berk hebben hier minder last van. Klaas hoopte dat in het voorjaar en de lente dan ook op veel regen. Het eerdere uitdunnen van de sparren in 2015, om de letterzetter te stoppen, heeft niet geholpen. “Nu is 95 procent van de sparren dood en de overige zullen de zomer niet meer halen en daarom halen we ze weg.”

Een nieuwe generatie bos?

“Wordt dat niet kaal en leeg?” “Niet alle bomen gaan weg hoor”, stelt Klaas

Suze, leerlinge van de groenopleiding Helicon, bij een voorraadje inlandse eiken en kardinaalsmutsen.

geruststellend. “In de onder-etage van het sparrenbos grijpen de zaailingen van de berken, wilgen en fijnsparren, die eerder onder de grote sparren niet tot wasdom kwamen, hun kans. Zij gaan de volgende generatie bos vormen waarmee we weer zestig tot tachtig jaar vooruit kunnen. Ook vergroten we de diversiteit en planten we bomen die beter tegen het veranderende klimaat bestand zijn.” Enkele weken later is die herplanting al zichtbaar, als meisjesleerlingen van de groenopleiding Helicon VMBO Nijmegen onder regenachtige omstandigheden bij een grote berg vruchtbare aarde aan het werk zijn. Bang om de handen uit de mouwen te steken zijn ze niet. “Prima om zo buiten te werken. Beter dan de hele dag in een klaslokaal, maar wel liever zonder regen”, deelt een van de door aarde besmeurde jongedames mee. Uit hun voorraden planten ze wat dieper in het bos meidoorn, inlandse eik, kardinaalsmuts, hazelaar, mispel, gelderse roos. Die gaan het geheel een compleet ander aanzicht geven, beloven ze me. Laatste vraag aan Klaas: “Als de basisschool van Brakkenstein aanbelt voor een excursie, mogen ze dan met je contact opnemen?” “Natuurlijk, het is altijd leuk om ervaring en kennis te delen aan de volgende generatie. En wellicht zit er wel een nieuwe boswachter tussen. Dus laat de school gerust contact opnemen met de gemeente.”

Gemeente Nijmegen
Afdeling Communicatie: telefoon
14024

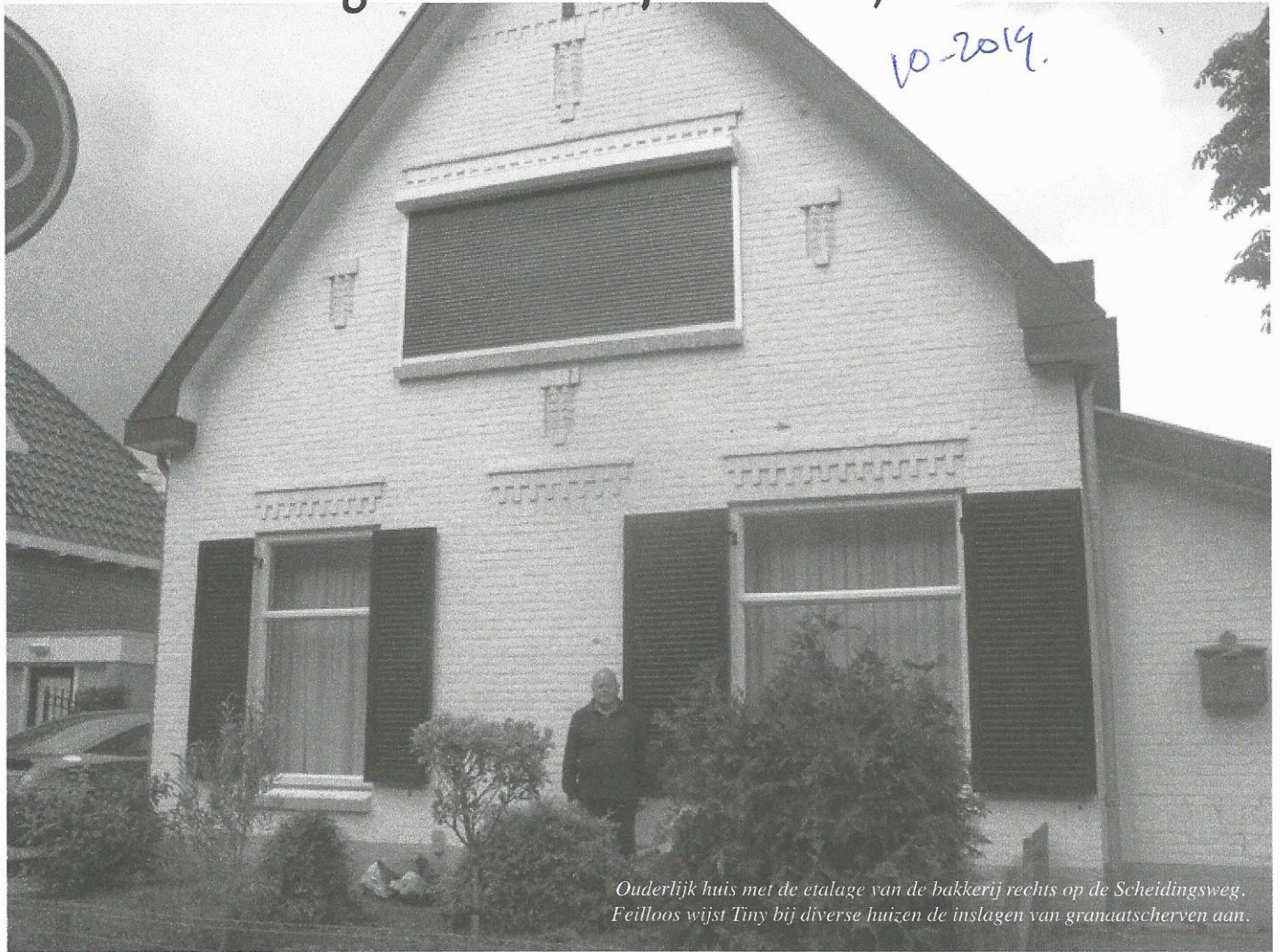
Tekst en foto's: Renie Hesseling

Klaas Bomert, gemeente verantwoordelijke voor de groene longen in o.u. Brakkenstein, laat de door de letterzetter aangetaste bast van een spar zien.

'Kwade bedoelingen zaten er bij ons niet in, wel kattenkwaad.'

Ouderlijk huis met de etalage van de bakkerij rechts op de Scheidingsweg. Feilloos wijst Tiny bij diverse huizen de inslagen van granaatscherven aan.

Wijkblad Brakkenstein ging op de koffie bij Tiny Ariaans, die als negenjarige kwajongen in Brakkenstein de bevrijding meemaakte. In de herdenkingsjaren 2019 - 2020 gaan we de komende nummers, samen met ooggetuigen terugkijken op de turbulente periode van de Tweede Wereldoorlog.

Geen lange vakanties

De drieëntachtigjarige Tiny Ariaans tegenover mij schotelt levendige beelden voor van een Brakkenstein dat weinigen nog kennen. Met zijn verhalen komen de onbebouwde korenweiden, de akkers met tarwe en het groen die de wijk rijkelijk omringden tot leven. Echtgenote Toos knikt instemmend. Die hoef je over al die ruimte niets meer te vertellen. Tiny vertelt dat de aanwezigheid van de bezetter vanaf 1940 leek te leiden tot verlengde schoolvakanties. De Duitsers confisqueerden namelijk alle grote gebouwen zoals het klooster, nu Aqua Viva, en het Berchmanianum. 'En ons', vertelt Tiny, 'joe-gen ze uit de school. Dat had tot gevolg dat de klassen werden verdeeld over garages van particulieren en dat het

onderwijs met vijfendertig jongens in de garage gewoon doorging.' Waar de meisjes bleven weet Tiny niet. 'Daar hadden we geen contact mee. Die gingen naar de meisjesschool.'

Angst voor vergiftiging

Hoe beleefde je als jongeling die oorlog? 'Die periode van 1940 tot 1945 overkwam mij. Mijn begrip over de impact van wat er gaande was liet toen te wensen over.' Vanaf 1944 keek Tiny daar snel anders tegenaan. Geruchten deden de ronde over paratroopers die op Klein Amerika bij Groesbeek neerdaalden en over de geallieerden die vanuit Eindhoven oprukten. Er komt meer leven in Tiny's stem: 'We wisten niet wat we zagen. Opeens was de zuidkant van de Scheidingsweg gevuld

met Amerikaanse soldaten die vanuit de greppels de Duitsers onder schot namen.' De drieëntachtigjarige raakt op dreef: 'Mijn opa exploiteerde daar een tennisbaan. Die was omheind door een hekwerk en de Amerikanen gebruikten die plek om de krijgsgevangenen onder bewaking van mitrailleurs op te bergen. Het werd hartstikke vol met Duitsers achter die hekken. Ook de piloot van een neergestort vliegtuig werd, nog helemaal gekleed in dat bruine leer, opgesloten.' Uit dankbaarheid en sympathie voor de bevrijders wilden Tiny en zijn vriendjes wat terugdoen. 'We kenden een overvloed aan niets, behalve aan appels. Daar waren ze gek op. We moesten er wel zelf een hap van nemen om hun angst voor vergiftiging weg te nemen.'

Tegenover het ouderlijk huis op de Scheidingsweg verschansten de Amerikanen zich om de Duitsers onder schot te nemen.

Canadezen op zolder

De ouders van Tiny hadden een bakkerij aan hun woning op de Scheidingsweg, nu nummer 96. Eind 1944 kregen ze 22 Canadezen boven de bakkerij ingekwartierd. Hun kok maakte op een stoof met twee branders het eten klaar. Veel uit blik, zoals cornedbeef en vegetables. 'Ze aten écht wit brood en van die ronde bollen', klinkt het na decennia nog verlekkend. 'Engels spraken we niet. Met gebarentaal kwamen we een heel eind. We pikten het woordje 'okay' op. Dat was helemaal nieuw en het werd in een gesprek al snel okay-voor-en-okay-na.' De nieuwe medebewoners merkten de koude in de woning op en de afwezigheid van stookhout. 'Bij het hout sprokkelen kregen we al eens de boswachter achter onze broek aan, maar onze Canadezen 'regelden' nieuwe aanvoer.' Omdat de militairen steeds drie weken aan het front dienstdeden, huisden ze in wisseldienst op zolder. "Wij jongens waren altijd met hen bezig en zij waren gek van kinderen. Er bestond een soort van vriendschap. Als er een niet terugkeerde, vroegen wij natuurlijk 'Waar is Bobby gebleven?' Dan kreeg je als antwoord: 'Oh, die is naar een ander peloton'. Op een gegeven ogenblik voelden we natuurlijk nattigheid."

Knalgoed

De geallieerden legerden maandenlang met hun materieel, tanks en geschut op Heumensoord. Vandaaruit trokken ze naar het front. Het bosgebied diende ook als bivak. 'Door het hele bos hadden ze zich ingegraven, sommigen met een dak van kozijnen en glas. Wij jongens liepen daar gewoon tussendoor. Soms werd je weggestuurd. We wisten

ook waar de kisten met munitie lagen. Kwade bedoelingen zaten er bij ons niet in, wel kattenkwaad. We stookten een vuurtje op een bergje aan de rand van de Scheidingsweg en gebruikten kruit dat hartstikke fijn brandde, totdat het midden in mijn gezicht ontplofte. Na dat levensgevaarlijke incident gaf mijn vader mij de strengste orders om niet meer het bos in te gaan.'

Welk gevoel is Tiny bijgebleven van de bevrijding?

De Brakkensteiner overweegt zijn antwoord, richt zijn blik op echtgenote Toos, kijkt naar buiten: 'Je beleefde in mei 1945 de blijheid en vrolijkheid. Maar ik snapte als negenjarige niet het belang van die herwonnen vrijheid. Pas in de afgelopen weken, met de herdenkingen van 75 jaar Market Garden, besef ik hoe belangrijk die militairen op Heumensoord waren. Het klinkt misschien een beetje gek: het is jammer dat het voorbij is. Ik was er deel van en ben blij dat het goed is afgelopen.'

Tekst en foto's: Renie Hesseling

Op de hoek van de Pastoor Schelstraeteweg bij de drie bomen, beschoten de Duitsers vanuit een mitrailleursoord de Amerikanen die vanuit Heilig Landstichting oprukten.

1-2020

Het geroezemoes en gekwetter van uitgelaten kinderen neemt toe als ik het schoolplein op fiets. “Meneer! Meneer! U mag hier niet fietsen hoor!”, roept een leerling. Haar gezicht toont een lichte spot. Zo van, nu kan ik het eens iemand toeroepen. Ik heb een afspraak op de Tarcisiusschool in de Pater Eymardweg. Waarom ga ik leerlingen van het speciaal en voortgezet onderwijs interviewen? Nou, lees maar verder.

De school stimuleert het ontdekken en ontwikkelen van talent. Ze geeft leerlingen de ruimte om ervaringen op te doen die hun eigenwaarde vergroten. Het was niet deze boodschap op de website die mijn aandacht trok. Wel twee scholieren die ik twee keer in het bos aan de Driehuizerweg zag papierprikken. Ik was onder de indruk van de vlijt waarmee ze aan het werk waren. “Heitje voor een karweitje? Corvee van school of straf”, vroeg ik. “Nee”, vertelden Ricardo (14 jaar) en Quinn (13 jaar), “het is een activiteit van het vak arbeidstraining.”

Ricardo en Quinn zien het afvalprikken als een mogelijkheid om lekker bezig te zijn. Niet als straf. “Ik ben liever buiten bezig dan binnen.” In het bos krijgen ze veel positieve reacties van wandelaars. Laatst kregen ze bij het papierprikken in de buurt van de school nog een flinke plak speculaas. “Hé, daar heb ik niets van gezien”, merkt hun docent Marcel Robeerst op. Een verlegen lachje is hun reactie. De activiteit is onderdeel van het curriculum interne arbeidstraining. Een doevak dat ook voorbereidt op het uitoefenen van een beroep. De leerlingen leren de beginselen en worden voorbereid op de stage. Marcel: “Niet iedere leerling is geschikt om buiten de school aan de slag te gaan. Dit werk doet een appel op verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid. Ze vertegenwoordigen de school.” En nee, klasgenoten zien hen niet als watjes. Anderen staan te popelen om van de vrijheid te proeven. “Maar niet iedereen kan zonder toezicht. Daar moet je naar toegroeien.”

Dat ligt er weer mooi bij

Ricardo (l) en Quinn (r) krijgen veel positieve reacties. Ze zorgen ervoor dat bos en omgeving er netjes bij liggen

Quinn neemt zelf het initiatief om te gaan prikken. “Ik neem graag iemand mee voor de gezelligheid, om te praten en wat te geinen. Die veertig minuten zijn zo om.” Bij regen gaat het werk niet door.

“Dan zitten we nat in de klas.” Wat vinden Ricardo en Quinn zoal als ze aan de slag gaan? “In het bos plastic, blikjes, McDonalds-spul, vuurwerk en je ziet heel veel muizen.” Voor beide scholieren is een lesuur prikken succesvol als ze met een volle zak terugkeren. Dat is niet altijd het geval want “op straat vind je nauwelijks afval.” Terug op school sorteren ze het afval in de containers voor papier, plastic en restafval.

Welke ambitie hebben de leerlingen? Ricardo is er als veertienjarige vlot bij. Hij wil in het groen gaan werken bij een hoveniersbedrijf. Via zijn opleiding verwerft hij certificaten om te bladblazers en machines te bedienen. Quinn wil bij Kristallis verder leren (voortgezet speciaal onderwijs). Docent Marcel Robeerst wijst ten slotte op het belang van stageadressen. Ook gastsprekers die willen vertellen over werkzaamheden waarvoor zijn leerlingen in aanmerking komen, zijn welkom. Tarcisiusschool: 024 3557533. Wandelend naast mijn fiets zie ik het U-mag-hier-niet-fietsen-hoor-meisje uit haar ooghoek kijken. Ze zwaait met vriendelijk uit.

Tekst en foto: Renie Hesseling

Buurtmoestuin

Nu zou het er dus van komen. Eindelijk! De meterslange rijplaten die de weide gaan beschermen voor het geweld van de heftruck zijn gelegd. Daar, aan Driehuizerweg, tussen de boerderij en de natuurspeeltuin gaat 'het' gebeuren. Na twee jaar plannen, overleg, uitstel en nieuw onderzoek volgt de aanleg van de buurtmoestuin. De grondwerkers zijn met hun machines aan het werk. Op de achtergrond golf de stuwwal van de Heilig Landstichting.

Anne is een van de initiatiefneemsters van de gemeenteaanvraag voor de aanleg van de moestuin. 'Ik niet alleen hoor', vertelt ze opgewekt. 'Enkelen van onze groep worstelen zich al twee jaar door de procedures. Alle fases van hoop en wanhoop zijn doorlopen. Nu de grondwerkers aan de slag zijn, breng ik ze dagelijks, stipt om half een 'n pannetje met zelfgemaakte soep met balletjes. Eénmaal per week vleesloos.' Rond deze tijd schaften Ramon en Jordy. Ze zijn nog niet helemaal gewend aan die verwennerij van Anne. 'Koffie krijgen we wel eens aangeboden. Niet overall trouwens. Het is niet vanzelfsprekend. Je hebt mensen in soorten en

maten.' Het is duidelijk dat beiden de soep op waarde schatten. 'Lekker mevrouw. Dank u wel', klinkt het.

Welke werkzaamheden voeren beide mannen nu precies uit? 'De plek waar de moestuin moet komen, hebben we afgezet door 4.500 oude tegels vlaksgewijs op elkaar te stapelen. Het optassen van tegels is geen gebruikelijk werk. Nadat we op die manier een soort bak hebben gevormd, voeren

we 200 kuub teelaarde aan. Die komt van Grondbank Dura en is pfas vrij.' Terwijl de mannen aan het werk zijn schalt de muziek van Radio NL. 's Morgens kan het vrij koud zijn. Als het regent schuilen we in ons kantoor', waarbij Ramon naar de cabine van zijn heftruck wijst. 'Ik kan daarin ook de kachel aanzetten om op temperatuur te komen.'

Intussen verzamelt Anne de afwas in haar korfje. Ze blikt nog even terug naar de moestuin in wording. 'Dit is mooi gepland. Over een week of wat kunnen we hier tuinieren. Ik kijk er echt naar uit.' Dat recept van Anne's tomatensoep, met o.a. een scheutje gembersiroop, is trouwens op aanvraag verkrijgbaar.

Jordy (l) en Ramon (r) laten zich graag met koffie en soep verwennen.

Tekst en foto's: Renie Hesseling

Aanstormende talent

5 2020

‘Ik ben gewoon een sportmens’

‘Na het startschot schiet ik vooruit. Je vliegt door de eerste bocht. De snelheid en het hangen in de scherpe bochten maken het zó spannend. Yes!, weer een plekje opgeschoven. Het publiek kan van alles schreeuwen. Ik hoor niets. Behalve de bel. Daar ben ik op gefocust.’

Een van de trainingsvormen op de kunstijsbaan Triavium in beeld. Tijdens de estafette krijgt Evan Leeuwis van zijn voorganger een duwtje in de rug en slaagt erin gelijk te komen met een clublid.

Snuffelen aan sporten

Dit is niet wat ik verwachtte toen er bij mij op het raam werd geklopt. De huisbel werkte niet en aan de deur hoorde ik dat een interview nú, nog net in het tijdschema zou passen. Het schema van autocoureur Max Verstappen? Zou je bijna denken. Ik krijg het er warm van als Evan Leeuwis me zijn verhalen vertelt. De dertienjarige Brakkensteiner zit tegenover mij aan tafel. Het is 's avonds, iets na achten. Moeder Fabienne zet een beker halvolle warme melk neer voor deze topsporter in spé die om half negen in bed moet liggen. Tussen alle trainingen en wedstrijden door krijgt de wijkkrant toch een beeld van dit aanstormend talent. Dus geen autocoureur? Nee, een heel andere sport. Nadat zijn ouders hem hadden laten snuffelen aan voetbal ('neuhh'), judo ('hmmm'), zwemmen ('mwah'), atletiek ('phfff'), viel bij Evan het kwartje: shorttrack? Yes!! En dat hebben zijn ouders geweten want pa en ma rijden wekelijks de nodige kilometers voor trainingen en internationale wedstrijden: Dresden, Bergamo. Ga zo maar door.

Vallen en (meestal) opstaan

Evan legt uit wat zijn sport inhoudt. 'Met shorttrack schaats je zo hard mogelijk een rondje van 110 meter. Er zijn ook afstanden van 100, 500 en 1500 meter. Je start met vijf of zes. Als je als eerste of tweede finisht, ga je door naar de volgende ronde. Mijn tactiek is afhankelijk van de afstand. Bij de 500 meter schiet ik zo snel mogelijk weg. Bij de 1000 versnel ik de laatste drie rondes en bij de 1500 probeer ik met mijn allerlaatste energie buitenom in te halen. Finishen kan heel leuk zijn. Als het minder gaat of je vliegt uit de bocht is het balen.' Slaap je lekker na een wedstrijd? 'Als het lekker is gegaan wel, dan ben ik blij en slaap ik goed. Als het niet liep, vraag ik me af hoe dat gekomen is.'

Evan vloog in het Belgische Gent uit de bocht. Bij die val kon hij niet tijdig zijn rug naar het kussen draaien om de klap op te vangen. Het resultaat: een gebroken scheen- en kuitbeen. Moeder Fabienne stelt 'gerust': 'Het is heel normaal dat ze uit de bocht vliegen. Meestal krabbelen ze weer op, maar nu bleef Evan liggen.' Tijdens zijn zes

weken durende revalidatie hield Evan de moeder erin. Met zijn krukken deed hij in de huiskamer hink-stap-sprong-oefeningen om de conditie op peil te houden.

‘Als ik niet kon sporten, zou ik ongelukkig thuiszitten.’

Raadt Evan het shorttracken aan? 'Je kunt er je energie in kwijt en je hebt geen winterstop zoals bij voetbal zodat je ander vertier moet zoeken. Onze sport gaat het hele jaar door met bosstraining, hardlopen, dan weer op de baan en wedstrijden. Heel afwisselend.' Geldt dat ook voor je leefwijze? 'Ik ben een sportmens en dan moet je gezond eten. Pasta, aardappelen, groente, vlees. Daar worden mijn spieren sterk van.'

Evan besteedt veel tijd aan zijn sport. Vanmiddag was hij op bezoek bij de dietiste in Papendal, vier maal per week er is training en in het weekend rijdt hij wedstrijden. Daarna is het afkicken van de adrenaline en vroeg naar bed. Is dat wel met je havo / vwo te combineren? 'Mijn schoolverplichtingen gaan gewoon door. Een vrije middag

moet ik inhalen en het huiswerk en de toetsen plan ik door vooruit te leren. Dinsdag na school heb ik mijn enige vrije tijd.' Evan kijkt mij met een rustige blik aan. Alles is onder controle.

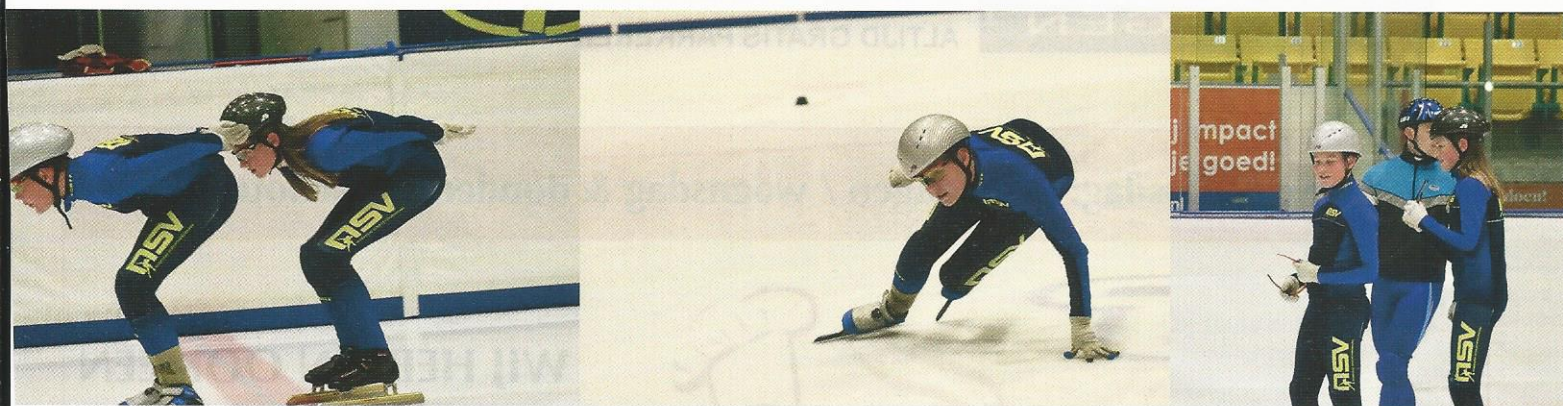
Masterclass groot worden

Deelname aan wedstrijden was niet vanzelfsprekend. In zijn eerste internationale wedstrijd in Dresden werd onze sporter aangekondigd met 'Evan, representing the Netherlands.' De spanning liep zo hoog op hij moest over-

geven. 'Naar huis gaan is geen optie', stelde de trainer. 'Spanningen horen erbij. Daar moet je gewoon doorheen.' In zijn leeftijdsklasse heeft Evan een hoge ranking. Zijn doel is om beter te worden en bij de top van Nederland aan te sluiten. 'Plezier vind ik ook belangrijk hoor. Dat merk ik bij mijn medeleerlingen die altijd vragen hoe het is gegaan en de mogelijkheden die het Montessori College biedt. Ik volg mijn idolen in het shorttracken. Bij een trainingskamp kwam er een op me af

en vroeg of hij me eens mocht trainen. Daar steek ik een hoop van op.' Ik bedank Evan voor het interview. Het is 20.45 uur, een kwartier later dan gepland kruipt onze Brakkensteinse sportheld onder de wol.

De schaatsvereniging NSV nodigt enthousiastelingen uit. Bekijk de gezelligheid eens op Facebook of op <https://www.nijmeegschaatsvereniging.nl/> Je bent van harte welkom!!

Na een krachtsexplosie en een scherpe bocht geniet Evan van het resultaat.

Tekst: Renie Hesseling

Foto's: Hans Ronhaar

Meer informatie op: Shorttrackonline.nl

